

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 25808/2024
25.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Веран Панић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Милан Лукић, адвокат из ..., ради стицања без основа и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4657/23 од 21.08.2024. године, у седници одржаној 25.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4657/23 од 21.08.2024. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Ваљеву П 28/23 од 28.07.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле па је обавезан тужени да јој на име стицања без основа исплати износ од 380.577,27 динара са законском затезном каматом почев од 27.01.2015. године до исплате, као и износ од 1.300 евра са законском затезном каматом почев од 06.12.2019. године до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, те на име накнаде штете износ од 2.023.170,49 динара са законском затезном каматом почев од 28.07.2023. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 658.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4657/23 од 21.08.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и првостепена пресуда је потврђена у делу става првог изреке којим је обавезан тужени да тужилци на име стицања без основа исплати износ од 380.577,27 динара са законском затезном каматом почев од 27.01.2015. године до исплате, као и износ од 1.300 евра са законском затезном каматом почев од 06.12.2019. године до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени

да јој на име накнаде штете исплати износ од 2.023.170,49 динара са законском затезном каматом почев од 28.07.2023. године до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 318.300,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Правноснажну другостепену пресуду у делу којим је првостепена пресуда преиначена, тужилца побијао благовременом ревизијом због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни суд је оценио да је ревизија тужилце неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Општинског суда у Ваљеву П 2553/96 од 07.03.1997. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца ББ, овде туженог, против тужених ВВ (који је до смрти у овој парници имао својство тужиоца) и АА, овде тужилце, те је утврђено да је као хипотекарни поверилац овлашћен да тражи намирење свог доспелог потраживања према њима, а по основу уговора о зајму Ов 3851/96, за износ главног дуга од 148.000,00 нових динара са законском затезном каматом од 29.10.1996. године до коначне исплате, и то из износа добијеног јавном продајом заложених добара – катастарске парцеле .., површине 0.04.28 ha и куће у изградњи подигнуте на истој парцели, уз обавезу накнаде трошкова поступка тужиоцу у износу од 1.162,50 нових динара. Решењем Окружног суда у Ваљеву од 11.03.1998. године, преиначено је решење Општинског суда у Ваљеву од 29.01.1998. године, тако што је на основу правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Ваљеву од 07.03.1997. године, одређено извршење против овде тужилаца као извршних дужника, ради намирења главног дуга и трошкова поступка овде туженог као извршног повериоца, те трошкова извршења, забележбом решења о извршењу, утврђењем вредности непокретности (катастарске парцеле .., као и куће у изградњи подигнуте на истој парцели), њиховом јавном продајом и намирењем повериоца из износа добијеног продајом.

У извршном поступку утврђено је да вредност зграде износи 666.467,00 динара, вредност земљишта 102.720,00 динара, тако да вредност свих некретнина укупно износи 769.187,00 динара. Законска затезна камата на износ главног дуга од 148.000,00 динара, за период од 29.10.1996. године до 26.11.1999. године износи 436.758,88 динара, па укупан дуг износи 604.758,88 динара.

Решењем Општинског суда у Ваљеву И1 13/98 од 26.11.1999. године, овде туженом као извршном повериоцу досуђене су наведене непокретности, а решењем истог суда И1 13/98 од 18.01.2000. године, туженом су предате непокретности, уз обавезу да извршним дужницима доплати износ од 8.032,46 динара.

Тужени је по основу уговора о замени непокретности од 17.09.2001. године, непокретности које су му предате у извршном поступку заменио са ГГ за другу непокретност.

Решењем Општинског суда у Ваљеу П 2027/01 од 04.06.2002. године, укинута је потврда извршности на пресуду због изостанка П 2553/96 од 07.03.1997. године, а решењем Округног суда у Ваљеу Гж 898/03 од 30.07.2003. године, укинута је наведена пресуда и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење. У поновном поступку, правноснажном пресудом Општинског суда у Ваљеу П 1311/03 од 19.06.2008. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца ББ, против тужених ВВ и АА јер је утврђено да су тужиоци пре досуђивања непокретности и предаје непокретности туженом, измирили дуг из зајма по уговору Ов 3851/96.

Пресудом Општинског суда у Ваљеу П 1480/08 од 08.09.2009. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца ВВ и АА против тужене Републике Србије којим су тражили да се обавезе тужена да им на име накнаде штете исплати износ од 7.352,500,00 динара са законском затезном каматом од 08.09.2009. године до исплате.

Ова парница отпочела је тужбом тужилаца ВВ и АА, који су од туженог потраживали враћање стеченог без основа, и то накнаду вредности непокретности према ценама у време вештачења у извршном поступку од 769.187,00 динара, а које су предате туженом уз обавезу да дужницима исплати износ од 8.032,46 динара. Обавеза туженог по том основу износи 761.154,54 динара. Како је у овом поступку правноснажном пресудом Апелационог суда у Београду Гж 669/20 од 31.10.2022. године обавезан тужени да тужиљи по том основу исплати износ од 380.577,27 динара (половину од укупне вредности непокретности) нижестепени судови су у наставку поступка после смрти сада пок. ВВ обавезали туженог да тужиљи као наследнику сада пок. ВВ, исплати износ од 380.577,27 динара. Такође, овом пресудом обавезан је тужени да тужиљи као наследнику сада пок. ВВ, на име накнаде штете због тога што је у периоду од 01.09.2017. године до 31.10.2019. године, са сада пок. ВВ имала трошкове на име закупа непокретности, исплати износ од 1.300 евра од укупно 2.600 евра, јер је правноснажном пресудом Апелационог суда у Београду Гж 669/20 од 31.10.2022. године, тужиљи накнађена штета у износу од 1.300 евра.

Међутим, нижестепени судови различито оцењују приговор застарелости потраживања накнаде штете коју тужиља потражује у овом поступку као наследник сада пок. ВВ у износу од 2.023.170,49 динара, у погледу ког захтева је тужиља правноснажно одбијена горе наведеном правноснажном пресудом Апелационог суда у Београду од 31.10.2022. године у погледу захтева за накнаду штете коју је она претрпела. Наведени износ представља разлику између тржишне вредности непокретности на дан 11.06.1998. године (износа од 380.577,27 динара који је досуђен овом пресудом) и тржишне вредности коју је непокретност имала када је отпао основ за исплату потраживања које је тужени наплатио у извршном поступку предајом досуђених непокретности тужилаца – 24.10.2008. године (као дана правноснажности пресуде Општинског суда у Ваљеу П 1311/03 од 19.06.2008. године којом је захтев овде туженог одбијен). С обзиром да је тужиља за штету коју у овој парници од туженог потражује као наследник пок. ВВ, сазнала тек након одлуке Апелационог суда у Београду од 31.10.2022. године (којом јој је правноснажно досуђен износ од 380.577,27 динара, као и износ од 1.300,00 евра, а захтев за исплату износа од 2.023.170,49 динара са законском затезном каматом одбијен) према становишту

првостепеног суда, приговор застарелости је неоснован применом одредбе члана 376. став 1. ЗОО, због чега јој је ова накнада и досуђена.

Међутим, по становишту другостепеног суда, застарело је потраживање сада пок. ВВ које тужила као његов наследник у овој парници истиче према туженом у износу од 2.023.170,49 динара с обзиром да је од 24.10.2008. године (као дана правноснажности пресуде Општинског суда у Ваљевоу П 1311/03 од 19.06.2008. године којом је захтев овде туженог одбијен) када је отпао основ за исплату потраживања у извршном поступку, па до подношења тужбе у овој правној ствари – 27.01.2015. године, протекао објективни рок од 5 година предвиђен одредбом члана 376. ЗОО. Због тога је другостепени суд у том делу првостепену пресуду преиначио и тужбени захтев тужиле одбио.

По становишту Врховног суда, правилано је другостепени суд применио материјално право при оцени правног основа потраживања које тужила у овој парници према туженом истиче као наследник сада пок. ВВ у износу од 2.023,170,49 динара, као и при оцени истакнутог приговора застарелости.

У овом поступку настављеном након смрти сада пок. ВВ, а као његов наследник, тужила је од туженог тражила исплату разлике између тржишне вредности половине непокретности у његовој својини на дан 11.06.1998. године у износу од 380.577,27 динара досуђене јој као наследнику по основу стицања без основа, и тржишне вредности коју је непокретност имала на дан када је отпао основ за исплату туженом потраживања које је намирено у извршном поступку 24.10.2008. године. Реч је о захтеву за накнаду стварне штете из члана 155 ЗОО у виду умањења имовине због промене вредности непокретности у време одузимања и тржишне вредности у време када је отпао основ 24.10.2008. године. Према општем правилу о стицању без основа садржаном у члану 210. став 1. ЗОО, имовину једног лица која је прешла у имовину неког другог лица без основа, стицалац је дужан да врати, а ако то није могуће – да накнади вредност постигнутих користи. С обзиром да је тужени непокретности тужилаца које су му предате у извршном поступку заменио са трећим лицем уговором о замени непокретности од 17.09.2001. године, није био у могућности да тужиоцима врати ове непокретности, већ је обавезан да им накнади вредност постигнутих користи која је утврђена у износу од укупно 761.154,54 динара (по 380.577,27 динара с обзиром да су непокретности биле заједничка имовина тужиле и њеног покојног супруга), док потраживани новчани износ од 2.023.170,49 динара, не представља корист коју је тужени остварио у својој имовини, и коју би био у обавези да накнади по правилима враћања стеченог без основа. Тужени од промене тржишне вредности није имао корист којом би увећао своју имовину с обзиром да је непокретност разменио још 17.09.2001. године, па потраживани износ представља губитак у имовини тужиле и њеног покојног супруга због промене тржишне вредности непокретности од одузимања до момента када је отпао основ по којем је иста предата туженом у извршном поступку и коју би тужени био у обавези да накнади тужили и њеном покојном супругу применом правила о накнади штете.

Како потраживање накнаде штете застарева у сваком случају за пет година од када је штета настала према одредби члана 376. став 2. ЗОО, од правноснажности пресуде којом је одбијен тужбени захтев овде туженог 24.10.2008. године па до дана подношења тужбе у овој правној ствари 27.01.2015. године, протекао је објективни рок од пет година прописан за застарелост потраживања накнаде штете.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић